

men van de conclusies ervan, doch verwijst hij ook steeds naar de (gebrekige) theoretische onderbouw van deze studies. Ook van het eigen onderzoek worden nauwgezet de grenzen en beperkingen weergegeven...

Kritiek kan dan ook slechts detailkritiek zijn. Zo miste ik bij de bespreking van de experimenten van Milgram en van Haney, Banks en Zimbardo (p. 26-p.129) een verwijzing naar de totaal verschillende interpretatie die Erich Fromm daarvan geeft vanuit een analytisch denkkader, in zijn "The anatomy of human destructiveness", 1977 (p. 80-96). Daarnaast meen ik dat Goethals in zijn bespreking van de invloed van *life-events* te gemakkelijk de door hemzelf geformuleerde alternatieve hypothese – dat deze *life-events* in verband zouden kunnen staan met persoonlijkheidsvariabelen bij de gedetineerden – verwerpt. Dit probleem had hij mogelijks kunnen omzeilen door rekening te houden met "onafhankelijke *life-events*", zoals die door Brown en Harris werden gedefinieerd (1978). Deze details doen ongetwijfeld niets af aan de verdienste van dit boek, dat op een duidelijke wijze aangeeft hoe gering onze kennis van de implicaties van lange vrijheidsstraffen nog is, en dat daarbij een vinger legt op de zwakte van het "effectenonderzoek" en op een overtuigende wijze pleit voor een ander onderzoekstype, met name coping- en crisisonderzoek.

Tenslotte lijkt het korte deeltje dat mogelijke remedies aanbiedt om de nadelige gevolgen van detentie te vermijden ons van zeer groot belang. Het voorkomt dat dit werk als "akademisch" (p. 38) van de hand zou worden gedaan; hoewel Goethals erg voorzichtig blijft in zijn voorstellen, zijn ze een aansporing voor iedereen die in een gevangenis werkzaam is om vanuit een nieuwe visie op de detentie, rekening houdend met de functionele betekenis van zogenaamd "storend gedrag", te trachten de negatieve effecten ervan tot een minimum te beperken.

Dr Guido Pieters

(Geneesheer-anthropoloog in de Hulp-gevangenis te Leuven)

J.P. Balkema, *De duur van de voorlopige hechtenis, termijnen en rechtsmiddelen*, H.D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn, 1980, 243 blz.

De auteur van dit boek is mij niet persoonlijk bekend maar gelet op de beperkte omvang van het onderwerp en de manier waarop het thema wordt behandeld, moet het een secuur, nuchter en praktisch man zijn.

Hoe dan ook, met bewonderenswaardige zorg voor wetstechnische details, met een klare kijk op rechterlijke uitspraken en met een scherp oog voor nuances in dogmatische redeneringen, maar zonder omhaal van woorden, worden in dit proefschrift alle maar dan ook werkelijk alle juridische aspecten van de duur van de voorlopige hechtenis in Nederland gewikt en gewogen.

Hoofdstuk I is helemaal gewijd aan de bewaring, de geschiedenis van deze maatregel sedert 1938 en haar regeling sinds 1973-1974. In de hoofdstukken II en III wordt puntje voor puntje uit de doeken gedaan hoe de gevangen-

houding is geregeld. Hoofdstuk IV gaat over enkele "verspreide bepalingen" i.v.m. de voorlopige hechtenis zoals de aftrek van het voorarrest bij oplegging van vrijheidsstraf. Het Vde hoofdstuk heeft betrekking op de schorsing van de voorlopige hechtenis.

Hier kan niet in enkele woorden worden naverteld wat er in deze vijf hoofdstukken allemaal te berde wordt gebracht : dat is té veel en té gedetailleerd. Maar het is ook niet nodig. De nauwgezette – hoe zou het anders kunnen ! – inhoudsopgave, met haar talrijke paragrafen, sub-paragrafen en sub-sub-paragrafen, biedt elkeen die in dit belangrijke onderwerp is geïnteresseerd, meer dan voldoende houvast om gemakkelijk de weg te vinden in de problemen en oplossingen die hem of haar concreet bezighouden. Dit betekent dat dit boek niet alleen, wetenschappelijk gezien, de verdienste heeft dat het gekozen onderwerp grondig, zij het dan zonder probleemstelling en zij het soms wel wat té technisch, wordt behandeld, maar dat ook de opzet van de studie en de uitwerking van het thema met zich meebrengen dat dit boek zeer goed bruikbaar is in de praktijk van de advocatuur, de politie, het parket etc. En degenen die eerder beleidsmatig met de juridische regeling van de voorlopige hechtenis bezig zijn, komen in deze hoofdstukken ook volop aan hun trekken. De auteur heeft zich nl. de moeite gegeven om op het einde van elk hoofdstuk voorstellen voor een betere regeling van de betrokken aspecten kant en klaar uit te werken. Om de strikt-juridische problematiek van de voorlopige hechtenis in Nederland te leren kennen kan men zich geen betere inleiding wensen.

De praktische geest van de auteur komt evenwel ook tot uitdrukking in het feit dat hij een onderzoekje heeft gedaan naar langdurige voorlopige hechtenissen (langer dan 102 dagen) in 6 arrondissementen in de periode van 1 april 1976 tot 1 april 1977. Uit de analyse van de 47 betrokken zaken is gebleken dat aan de hand van de dossiers zelf niet precies valt op te maken welke de oorzaken zijn van de lange duur. Waarom bepaalde handelingen of beslissingen niet eerder zijn verricht of genomen zal moeten worden uitgezocht via een diepgaand onderzoek van de feitelijke organisatie en werking van de strafrechtspleging in deze fase. Het ging hier vooral om delicten als moord en doodslag (9), brandstichting (3) en de invoer van hard drugs (5). Wie overigens meer wil weten over de praktische toepassing van de voorlopige hechtenis in Nederland kan worden verwezen naar A.C. Berghuis en L.C. Tigges, *Voorlopige hechtenis in de jaren 1972 en 1975*, ('s Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1979), en naar A.C. Berghuis, L.C. Tigges en J.P. Balkema, *Voorlopige hechtenis : toepassing, schorsing en zaken met lange duur* ('s Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1981).

In Nederland waren rond 1970 de toepassing en de duur van de voorlopige hechtenis een zwaar punt in de hele discussie over de herziening van het strafrecht. Het is aan de zojuist geciteerde auteurs te danken dat we momenteel nogal wat weten van de verdere ontwikkeling van dit moeilijke vraagstuk in theorie en in praktijk. Dit neemt niet weg dat de evaluatie van de ingrijpende herziening van het voorarrest in 1973 op diverse belangrijke punten nog niet of onvoldoende is gebeurd. Hierbij kan allereerst worden gedacht aan de vraag wat in verzekering gestelde verdachten er sinds de komst van piket-ad-

vocaten en vroeghulpers juridisch en psychosociaal reëel op vooruit zijn gegaan. Gespecialiseerde vroeghulpers zeggen b.v. wel dat hun hulp in de meerderheid van de gevallen nodig is, maar is het niet belangrijker te weten, in welke mate de verdachten zelf en eventueel hun omgeving zich ook echt geholpen achten. En verder is het toch ook zo dat de verwachte maar onbedoelde, en de onverwachte én onbedoelde effecten van deze herziening in 't geheel niet werden geëvalueerd : de financiële lasten van rechtsbijstand en vroeghulp, de rol van de piketdiensten in de restructurering van de advocatuur, stigmatisering van burgers door vroeghulp en de consequenties voor slachtoffers van delicten. Een dergelijke "alternatieve" evaluatie van de herziening van het voorarrest, waarbij de doelstellingen van deze herziening niet zonder meer voor "goed" worden gehouden is evenwel minstens zo belangrijk als de gangbare evaluatie ervan in termen van toepassing, duur etc. Zij is nl. nodig om zich een gefundeerd globaal oordeel te kunnen vormen over wat deze herziening in haar geheel heeft teweeggebracht. En zij kan een belangrijke bijdrage leveren aan de oplossing van het probleem, hoe het met (de herziening van) het voorarrest verder moet.

Cyrille Fijnaut